

El 10 % de la població rural espanyola ha nascut a l'estranger

- L'Observatori Social de "la Caixa" analitza a través d'un debat i diversos informes el fenomen de la immigració: el paper clau que juga en la sostenibilitat i la renovació generacional de l'Espanya despoblada; el seu impacte en el sistema educatiu i les necessitats socials d'aquest col·lectiu.
- Segons un article elaborat per investigadors de la UNED i de la Universitat de Valladolid, com a mitjana, un de cada cinc nous habitants rurals té origen estranger, proporció que s'incrementa als municipis que no superen els 1.000 habitants, en els quals una quarta part dels menors es d'origen forà.
- Un informe de professors de la Universitat Rey Juan Carlos, la UNED i la Universitat d'Alcalà sobre necessitats socials assenyalava que la taxa de risc de pobresa dels immigrants que resideixen a Espanya és d'un 46%, superior a la mitjana europea, vs. un 18% entre la població autòctona.

Madrid, 27 d'octubre de 2020. L'Observatori Social de "la Caixa" ha presentat avui a CaixaForum Madrid un debat monogràfic sobre els reptes i oportunitats de la immigració, moderat pel periodista Rafael Vilasanjuan, i amb la participació del professor de la UNED, Luis Camarero, i la catedràtica de la Universitat d'Alcalà, Olga Cantó.

D'una banda, l'article [«La immigració dinamitza l'Espanya rural»](#) conclou que la població d'origen estranger és essencial per al rejuveniment i la preservació de l'activitat a l'Espanya despoblada. L'estudi, elaborat per Luis Camarero, de la UNED, i Rosario Sampedro, de la Universitat de Valladolid, indica que prop del 10 % dels residents en municipis espanyols de menys de 10.000 habitants han nascut a l'estranger. A més, els autors apunten que, en el grup d'entre 20 i 39 anys, la xifra ronda el 16 %, per la qual cosa els immigrants rejuveneixen l'Espanya rural.

En aquest sentit, els nous naixements —les mares rurals d'origen estranger tenen més fills que les nascudes a Espanya (1,5 fills per dona vs. 1,2) — i les reagrupacions familiars són un fenomen determinant en la demografia futura de les zones rurals d'Espanya.

Segons l'estudi, el 2019 un de cada cinc menors de 13 anys a l'Espanya rural era fill de mare d'origen estranger, una proporció que s'eleva fins a un de cada quatre als municipis de menys de 1.000 habitants.

Taula 1. **Menors de 13 anys segons l'origen i la població del municipi**

ESPANYA, 2019

	 Nacionalitat espanyola des del naixement A	 Nacionalitat no espanyola en néixer B	 Nascuts de mare nascuda a l'estranger C	Total A+B+C	Percentatge d'origen estranger (B+C)/Total
Fins a 500 habitants	48.715	6.551	10.079	65.345	25,4%
501-1.000 habitants	70.353	10.197	8.520	89.070	21,0%
1.001-2.000 habitants	97.548	7.401	9.499	114.448	14,8%
2.001-5.000 habitants	276.790	25.160	36.664	338.614	18,3%
5.001-10.000 habitants	440.780	44.866	52.425	538.071	18,1%
Més de 10.000 habitants	3.524.581	599.481	681.548	4.805.610	26,7%
Espanya	4.458.767	693.656	798.735	5.951.158	25,1%

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta contínua de llars (INE, 2018).

Els autors fan una radiografia de l'evolució dels pobladors rurals segons la qual l'assentament de població estrangera ha seguit un procés de difusió contínua d'est a oest, des dels enclavaments rurals de les regions litorals mediterrànies, on va començar a tenir presència al principi del segle XXI, cap a altres zones de l'interior, i s'ha anat obrint a nous mercats laborals.

Segons l'informe, també és variada la procedència geogràfica i cultural dels nous pobladors. Contra l'imaginari rural de població immòbil, permanent i local, l'Espanya rural és diversa i cosmopolita.

Pel que fa als fluxos de població, l'estudi explica que des de finals dels anys noranta s'aprecia un augment notable de la població estrangera que es va desplaçar a municipis rurals gràcies a l'agricultura exportadora, la construcció, el turisme i la demanda de cuidadors.

Tanmateix, la crisi del 2008 va conduir a la despoblació de les àrees rurals, ja que es va frenar l'arribada d'immigrants i, fins i tot, van marxar als seus llocs d'origen o a entorns urbans. A partir del 2015, les xifres van repuntar fins que, el 2017, el saldo migratori va tornar a ser positiu gràcies a la població d'origen estranger.

En relació amb la crisi per coronavirus, Luis Camarero explica: «Per regla general, les crisis econòmiques no han estat bones per a les àrees rurals. El context actual de forta incertesa econòmica pot alentir l'arribada de població des de l'estranger i dificultar també els processos de reagrupament familiar. La caiguda de la fecunditat pròpia dels moments de crisi s'afegeix en aquest escenari de previsible reducció de vitalitat demogràfica. Però els dies de la pandèmia també ens han permès prendre consciència de la important contribució que la població forana fa per garantir la producció alimentària i especialment la vida dels nostres pobles».

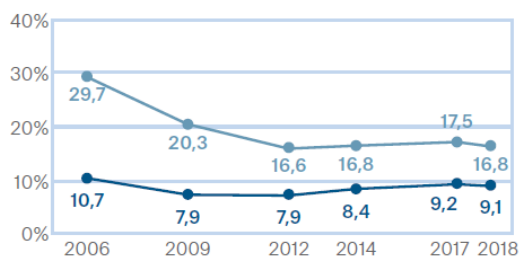
Un col·lectiu marcat per la precarietat laboral

En el debat també s'ha presentat l'[Anàlisi de les necessitats socials de la població immigrant](#) de l'Observatori Social de "la Caixa", que explica com l'ocupació juga un paper clau en el projecte de les famílies immigrants (per procurar-los recursos per viure i perquè d'aquest element depèn la renovació dels permisos per seguir a Espanya). La crisi de 2007 va provocar una bretxa que encara no s'ha tancat: el 16% de les famílies immigrants va tenir tots els seus membres en situació d'atur en els anys centrals de la recessió (vs. 9,5% en el cas de les famílies autòctones).

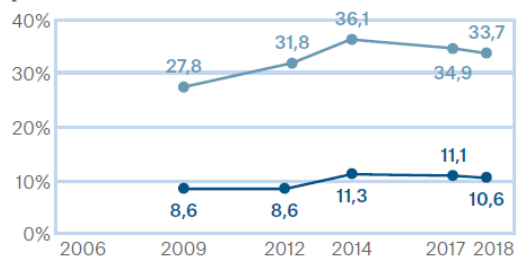
La precarietat laboral castiga especialment aquest col·lectiu, que acumula prop del doble d'instabilitat laboral (el 2018, el 16,8% de les famílies immigrants vivien a llars en què tots els empleats tenien un contracte temporal vs. 9,1% en el cas dels no immigrants) i el triple de pobresa laboral (33,7% vs 10,6% dels autòctons en el mateix any).

Inestabilitat laboral:

% de persones que viuen en llars on tots els membres empleats tenen un contracte temporal.

Pobresa laboral:

% de persones amb feina que viuen en llars amb una renda familiar que se situa per sota del llindar de pobresa.

A més, la taxa de risc de pobresa dels immigrants que resideixen a Espanya, un 46% el 2017, és clarament superior a la que el mateix grup registra al conjunt de la UE-28. Només a Espanya i Grècia els valors són superiors al 40%. No obstant això, en comparació amb la població autòctona (18% de risc de pobresa el 2017), Espanya no és el país amb diferències més altes: el contrast entre immigrants i nadius és encara més gran a països com Suècia, Àustria o Bèlgica, en els quals el risc de pobresa es triplica per a les famílies d'origen estranger.

La situació és pitjor, a més, en el cas de les dones. Les treballadores estrangeres van guanyar a l'any, de mitjana, poc més de 14.000 euros bruts el 2016, davant dels gairebé 27.000 euros ingressats pels homes de nacionalitat espanyola. Les dades de l'Enquesta d'Estructura Salarial il·lustren clarament la doble esclatxa, de gènere i origen, que condiciona els exiguos ingressos de les dones immigrants empleades a casa nostra.

De la mateixa manera, l'habitatge és una necessitat social que les famílies immigrants han tingut dificultats per cobrir de forma adequada, en un context de preus elevats, insuficient oferta en el mercat de lloguer i absència d'ajudes públiques eficaces. La conseqüència ha estat una gran sobrecàrrega econòmica per la despesa associada a la mateixa i l'accés a habitatges amb pitjors condicions d'habitabilitat. El cost de l'habitatge suposa una sobrecàrrega per al 49% dels immigrants (i el 16,8% d'autòctons), en absorbir més del 30% dels seus ingressos.

Observatori Social de "la Caixa"

L'anàlisi de l'[Observatori Social de "la Caixa"](#) es nodreix d'un baròmetre d'indicadors clau sobre temes d'interès social als països membres de la Unió Europea i l'OCDE, a més d'articles, entrevistes i ressenyes signats per experts.